

Sygn. akt VIII Gz 83/19

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący sędzia Marek Tauer

sędzia Wiesław Łukaszewski

sędzia Wojciech Wołoszyk

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2019 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: (...) **w W.**

przeciwko: **E. M.**

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 14 lutego 2019 r., sygn. akt VIII GNc 7229/17

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie

Wiesław Łukaszewski Marek Tauer Wojciech Wołoszyk

Sygn. akt VIII Gz 83 /19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Bydgoszczy oddalił wniosek o ustanowienie kuratora oraz odmówił podjęcia postępowania zawieszono postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 8 października 2018 r.

Sąd postanowieniem z dnia 08.10.2018 r. zawiesił postępowanie w sprawie z uwagi na fakt, że powód nie wskazał adresu miejsca zamieszkania pozwanego. Sąd informował wcześniej powoda, że pozwany nie prowadzi działalności gospodarczej ujawnionej w CEIDG i nie jest zameldowany na pobyt stały na terenie Polski, jak również o tym, że nie podejmuje on korespondencji kierowanej na adres wskazany w pozwie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 04.02. 2019 r. powód złożył wniosek o ustanowienia kuratora dla pozwanego nieznanego z miejsca pobytu oraz o podjęcie zawieszono postępowania. Pełnomocnik powoda nadal nie uprawdopodobnił jednak należycie faktu, iż miejsce pobytu pozwanego nie jest znane. W orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, że dla uprawdopodobnienia tej okoliczności nie jest wystarczające przedstawienie informacji o braku miejsca zameldowania strony. Wskazuje się na konieczność podjęcia dodatkowych czynności mających na celu ustalenie miejsca jej zamieszkania w szczególności w zakresie ustalenia, czy nie jest pozbawiona wolności oraz w zakresie informacji, w których posiadaniu są organy podatkowe i ZUS. Sąd I instancji podkreślił przy tym, że decyzja o

ustanowieniu kuratora dla osoby nieznanej z miejsca pobytu podjęta w sytuacji, w której istniały możliwości ustalenia adresu miejsca zamieszkania strony może skutkować nieważnością postępowania. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że w treści wniosku pełnomocnik powoda wskazał jedynie, że z danych zawartych w bazie PESEL wynika, że pozwany nie posiada zameldowania na pobyt stały lub czasowy na terytorium RP. Okoliczność ta nie uzasadnia wystarczająco wniosku o ustanowienie kuratora.

Sąd I instancji zważył, iż zgodnie z treścią art. 180 § 1 k.p.c. Sąd postanowi podjąć postępowanie z urzędu, gdy ustanie przyczyna zawieszenia. Ponadto Sąd uznał, że w niniejszej sprawie nie odpadły przesłanki zawieszenia postępowania, gdyż nadal nie jest znany adres miejsca zamieszkania pozwanego.

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Rejonowego przedłożył powód, zaskarżając to postanowienie w części dotyczącej odmowy podjęcia zawieszzonego postępowania w sprawie. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

- naruszenie art. 180 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie pomimo, iż w okolicznościach sprawy zasadne jest w ocenie powoda, podjęcie postępowania i ustanowienie kuratora dla pozwanego- nieznanego z miejsca pobytu,
- naruszenie art. 144 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię wyrażającą się w uznaniu, że uzyskana przez powoda pisemna informacja z CPD MSWiA o braku adresu zameldowania pozwanego nie może świadczyć o uprawdopodobnieniu, że miejsce pobytu nie jest znane,
- naruszenie art. 144 § 2 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie pomimo, iż przepis ten obliguje Sąd do publicznego ogłoszenia o ustanowieniu kuratora, a zatem rodzina, znajomi pozwanego, czy też sam pozwany mogą dowiedzieć się o toczącym postępowaniu i sprzeciwić się wyznaczeniu kuratora,
- naruszenie art. 299 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo, że Sąd ma kompetencje do przesłuchania domowników, sąsiadów, właściciela lub administratora domu, dzielnicy, skierowania zapytania do miejscowego komisariatu policji itp. Powód natomiast zobowiązany jest do przestrzegania tajemnicy bankowej.

Ponadto powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia powód wskazał, że na gruncie przedmiotowej sprawy podjął on wszelkie dostępne mu kroki prawne w celu ustalenia aktualnego adresu zamieszkania pozwanego, które jednak nie przyniosły oczekiwanego rezultatu. Powód podkreślił, że wskazał w pozwie adres pozwanego, który został mu przez pozwanego wskazany przy zawieraniu umowy kredytowej. Ponadto powód podał, że wystąpił do CPD MSWiA z wnioskiem o ustalenie danych adresowych pozwanego, przy czym organ nie wskazał jego adresu. Powód podkreślił także, iż jak wynika z treści informacji CPD MSWiA, pozwany nie posiada zameldowania na pobyt stały bądź czasowy trwający dłużej niż 3 miesiące na terenie RP. W ocenie powoda, należy mieć na uwadze, że miejsce zameldowania nie jest tym samym, co miejsce zamieszkania strony, jednakże nie należy tracić z pola widzenia wszystkich czynności podjętych przez powoda w celu ustalenia adresu pozwanego, jak i literalnego brzmienia art. 144 § 1 k.p.c., który traktuje o miejsca pobytu, nie zaś o miejscu zamieszkania.

Zdaniem powoda, Sąd Rejonowy nie dostrzegł również, iż powód jako instytucja bankowa zobowiązana jest do ścisłego przestrzegania tajemnicy bankowej oraz nie może pozwolić sobie na czynienie ustaleń faktycznych zmierzających do m.in. rozpytywania sąsiadów lub innych mieszkańców o dane zamieszkania swoich klientów czy też dłużników. Powód podkreślił, iż w ten sposób doszłoby do naruszenia tajemnicy bankowej, a w konsekwencji do odpowiedzialności odszkodowawczej po stronie powoda.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż zgodnie z art. 144 § 1 k.p.c., przewodniczący ustanowi kuratora, jeżeli wnioskodawca uprawdopodobni, że miejsce pobytu strony nie jest znane. W sprawach o roszczenia alimentacyjne, jak również w sprawach o ustalenie pochodzenia dziecka i o związane z tym roszczenia, przewodniczący przed ustanowieniem kuratora przeprowadzi stosowne dochodzenie w celu ustalenia miejsca zamieszkania lub pobytu pozwanego.

Warunkiem koniecznym do ustanowienia kuratora procesowego jest uprawdopodobnienie, że miejsce pobytu strony jest nieznanne. Nie można uznawać za uprawdopodobnienie samego twierdzenia strony, że nie zna aktualnego miejsca zamieszkania (pobytu) strony przeciwnej. W praktyce sądowej przesłanki ustanowienia kuratora są dowodzone za pomocą takich dokumentów, jak pisemne informacje biur adresowych lub organów ewidencji ludności. Wobec praktycznie nieograniczonej możliwości korzystania z wyjazdów i okresowych pobyków za granicą należy odpowiednio zaostrzyć kryteria oceny, czy doszło do uprawdopodobnienia. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 marca 2017r., V ACa 331/16, LEX nr 2338606).

Zarzut podnoszony przez powoda, iż jego zdaniem prawidłowo uprawdopodobnił, że nie jest znane miejsce pobytu pozwanego, w ocenie Sądu Okręgowego jest trafny.

Jak ujmuje się w orzecznictwie, nie zachodzi przesłanka ustanowienia kuratora na podstawie art. 144 k.p.c., jeśli wnioskodawca nie przedstawi środków dowodowych pozwalających na stwierdzenie nie tylko tego, iż przeciwnik procesowy nie zamieszkuje już (nie przebywa) pod adresem znanym wnioskodawcy, lecz także tego, że mimo podjętych starań, aktualne miejsce pobytu nie jest obiektywnie możliwe do ustalenia również na podstawie wiedzy innych (poza wnioskodawcą) osób, które posiadają lub mogą posiadać kontakt z osobą objętą wnioskiem (względnie nie jest w ogóle możliwe ustalenie takich osób). Dopiero tak uzasadniony wniosek daje podstawę do uznania, że miejsce pobytu strony postępowania nie jest znane, a konieczność realizacji prawa powoda do przeprowadzenia postępowania sądowego i uzyskania wyroku, uzasadnia ustanowienie kuratora dla zastępowania uczestnika nieobecnego, zaś samo ustanowienie nie odbędzie się z uszczerbkiem dla praw pozwanego i nie pozbawi go możliwości obrony (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 listopada 2012r., I ACa 633/12, LEX nr 1246880).

W niniejszej sprawie przesłanka ustanowienia kuratora zachodzi, a wynika to z faktu, iż E. M. nie posiada zameldowania na pobyt stały lub czasowy na terytorium RP. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazał jedynie, iż ta okoliczność nie uzasadnia wystarczająco wniosku o ustanowienie kuratora.

Podkreślenia przy tym wymaga, że ustanowienie kuratora absentis wywołuje ten skutek, że zainteresowany nieobecny ma prawo oczekiwać podejmowania przez niego działań w postępowaniu. Obejmują one: zajmowanie stanowiska co do żądań przeciwnika (wnioskodawcy, innych uczestników), składanie wniosków i oświadczeń, uczestniczenie w rozprawach, podczas których przeprowadzane są dowody i roztrząsane ich wyniki, a także podejmowanie innych właściwych ze względu na stan sprawy działań, w tym wnoszenie w razie potrzeby środków odwoławczych. Z istoty celu ustanowienia kuratora procesowego wynika, że nie jest on tylko wyznaczony dla doręczenia pism sądowych. Ma on podejmować za nieobecnego czynności niezbędne dla obrony jego praw w całym postępowaniu. To zaś jak wypełnia on swe obowiązki wpływa na ocenę, czy prawa strony (uczestnika postępowania nieprocesowego) były należycie chronione (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2016r., IV CSK 412/15, LEX nr 2044488). W ocenie Sądu wskazania wymaga, że do obowiązków kuratora należy ponadto zbieranie informacji dotyczących zarówno samej sprawy, jak również miejsca pobytu osoby, dla której został ustanowiony, aby umożliwić jej zgłoszenie się do postępowania, a następnie złożenie stronie sprawozdania ze swych czynności i o stanie sprawy (zob. Ereciński Tadeusz (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, Opublikowano: WK 2016).

Dlatego też, zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie z chwilą ustanowienia kuratora – doręczenia następują do jego rąk (art. 143 k.p.c.) wobec tego nie można uznać, że sprawie nie można nadać dalszego biegu. Nadmienić należy, że w przypadku ustanowienia kuratora do zawieszenia postępowania nie dojdzie.

W ocenie Sądu Okręgowego - Sąd Rejonowy, po przekazaniu mu sprawy wobec uchylecia zaskarżonego postanowienia powinien podjąć czynności zmierzające do ustanowienia kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego stosownie do treści art. 144 k.p.c.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. Brak było natomiast podstaw do orzekania na tym etapie postępowania o kosztach postępowania zażaleniowego, sąd rozstrzyga bowiem o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108§ 1 k.p.c.), a niniejsze postanowienie dotyczące kwestii incydentalnej – nie jest takim orzeczeniem. Dopiero bowiem po ustaleniu, która ze stron wygrała proces możliwe będzie rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów (obejmujących także koszty postępowania incydentalnego) zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1973r., II CR 159/73, OSNC 1974 nr 5, poz. 90).

Wojciech Wołoszyk Marek Tauer Wiesław Łukaszewki